

Fundusze
Europejskie
Polska Cyfrowa

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejski Fundusz
Rozwoju Regionalnego

AKADEMIA INNOWACYJNYCH ZASTOSOWAŃ TECHNOLOGII CYFROWYCH (AI TECH)

„Uczenie maszynowe” – laboratorium

Laboratorium 2

Klasyfikacja algorytmem k-najbliższych sąsiadów (k-nn)

data aktualizacji: 27.03.2025

Cel ćwiczenia

Celem ćwiczenia laboratoryjnego jest uruchomienie algorytmu klasyfikacji k-nn, zbadanie jego skuteczności klasyfikacji dla trzech zbiorów testowych, analiza jak radzi sobie przy różnych zbiorach danych oraz sprawdzenie jak wartości parametrów algorytmu k-nn wpływają na uzyskiwane wyniki. W tym celu użyte będą klasyczne miary jakości klasyfikacji.

Dodatkowo, w ramach ćwiczenia użyta będzie procedura walidacyjna, oraz jej modyfikacja dla zbalansowania zbiorów treningowych/testowych.

Sugerowane narzędzia

Zadanie jest realizowane przy pomocy języka python i bibliotek użytecznych przy manipulacji danymi, klasyfikacji (k-nn), oceny jakości klasyfikatora, walidacji krzyżowej (również stratyfikowanej) oraz wizualizacji wyników (tabele/wykresy).

Sugerowane narzędzia (python): jupyter, sklearn, scipy, pandas, matplotlib, seaborn itp.

Użyte zbiory danych

W ćwiczeniu użyte będą powszechnie używane zbiory:

- IRIS – <https://archive.ics.uci.edu/ml/datasets/iris>

- WINE – <https://archive.ics.uci.edu/ml/datasets/wine>
- Polish Companies Bankruptcy – <https://archive.ics.uci.edu/ml/datasets/Polish+companies+bankruptcy+data>

Przebieg ćwiczenia

1. Uruchomienie algorytmu klasyfikacji **k-nn** dla zbioru IRIS – używamy wartości parametrów domyślnych (np. $k=5$, odległość Euklidesa, głosowanie większościowe)
2. Przyswojenie wiadomości z wykładu dotyczące zasady budowy macierzy pomyłek (ang. *confusion matrix*), oraz interpretacji (oceny) wyniku klasyfikatora dla instancji (danych), takich jak TP, TN, FN, FP. Na podstawie tych składowych następuje implementacja miar **jakości klasyfikacji**: Precision, Recall, F-Score i Accuracy.
3. Zbadanie jaka jest skuteczność klasyfikacji k-nn dla zbioru IRIS.
4. Implementacja procedury **walidacji krzyżowej** (ang. *crossvalidation*) dla różnych rozmiarów, tj. 2-fold, 5-fold, 10-fold i sprawdzenie jak wpływa na wyniki klasyfikatora k-nn dla zbioru IRIS. Jak liczba foldów wpływa na skuteczność?

Pytanie pomocnicze nr 1: dlaczego powinno się używać procedury mieszania danych (tj. *shuffle*)?

Pytanie pomocnicze nr 2: jaką trudność stanowi użycie walidacji krzyżowej typu *leave-one-out*?

Pytanie pomocnicze nr 3: czy można liczbę foldów dobierać jak hiperparametr metody?

5. Sprawdzenie różnych **wartości parametrów** klasyfikatora k-nn dla zbioru IRIS:
 - liczba k , która określa liczbę sąsiadów. Warto sprawdzić wiele wartości, np. z przedziału 1-15. Warto także zwrócić uwagę czy parzysta i nieparzysta liczba sąsiadów daje podobne wyniki? Dlaczego?
 - 3 sposoby głosowania: większościowe, ważone (np. odległością), oraz inne (zaproponowane przez studenta)
 - 3 miary odległości w przestrzeni danych – należy sprawdzić odległość Euklidesa i manhattańską, oraz jedną z miar: Minkowskiego, Mahalanobisa, Czebyszewa

6. Zbadać wg kroków 3-5 skuteczność dla zbioru WINE
7. Zbadać wg kroków 3-5 skuteczność dla zbioru PCB
8. Zbadać jak/czy zmienia się skuteczność klasyfikacji k-nn dla badanych zbiorów jeśli zastosowana zostanie walidacja stratyfikowana? Dlaczego? Przy realizacji zadania należy rozważyć: czy dane powinny być powtórzone? Czy uśredniać wyniki dla miar, foldów?

Przy realizacji zadania należy użyć tabel oraz odpowiednich typów wykresów (np. liniowy, słupkowy, skrzynkowy).

Punktacja

Przy realizacji zadania można otrzymać **max 8 punktów** wedle poniższej punktacji:

1	Uruchomienie k-nn dla trzech badanych zbiorów
2	Sprawdzenie skuteczności (F-score) klasyfikacji dla różnych zestawów wartości parametrów dla 3 różnych zbiorów
2	Sprawdzenie skuteczności dla różnych typów głosowania (zbiory WINE i PCB)
2	Sprawdzenie jak na skuteczność wpływa liczba k (zbiory WINE i PCB)
1	Sprawdzenie jak skuteczność zmienia się z liczbą foldów w walidacji krzyżowej oraz jej typ (zwykła/stratyfikowana) (zbiory WINE i PCB)

Przy realizacji tego zadania wystarczy prosty raport utworzony przy użyciu Jupyter, w którym znajdą się tabele i wykresy, oraz główne wnioski wyciągnięte ze zrealizowanego ćwiczenia.

Przy prezentowaniu skuteczności (np. F-score) i używaniu walidacji krzyżowej możemy posługiwać wartością średnią (ale też min, max i standardowe odchylenie) dla danego zestawu foldów. Aby zaprezentować (i porównać) skuteczność klasyfikacji dla różnych zestawów parametrów sugeruje się użycie **wykresów pudełkowych** (ang. boxplot), które pozwalają na kompleksową prezentację w/w wartości.

Przy wynikach badań należy skomentować, podać wnioski i podsumowanie.

Pytania pomocnicze

1. Co jest modelem klasyfikacji w tym zadaniu? Dlaczego k-nn jest typu *lazy learning*?
2. Ile parametrów ma klasyfikator k-nn? Które z nich są istotne dla skuteczności?
3. Czym się różni krosvalidacja stratyfikowana od „zwykłej”?
4. Dlaczego zwykle nie stosujemy walidacji krzyżowej leave-one-out?
5. Czy k-nn wymaga standaryzacji/normalizacji danych?
6. Dlaczego miara *accuracy* dla jest mniej użyteczna niż precyzja czy czułość?

Literatura

1. Materiały do wykładu
2. Cichosz P. "Systemy uczące się", WNT Warszawa
3. Zasoby Internetu, słowa kluczowe: uczenie maszynowe (machine learning), data mining, crossvalidation, stratified crossvalidation, data normalisation, data standardisation, confusion matrix, precision, recall, f-score, accuracy, k-nearest neighbors